

Цвіткова А.В., здобувач спеціальності 192 Будівництво та цивільна інженерія
Науковий керівник: Гойчук А.П., викладач другої категорії спецдисциплін
(Дніпровський фаховий коледж будівельно-монтажних технологій та архітектури, м.
Дніпро, Україна)

НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЩОДО ІНЖЕНЕРНО-ГЕОДЕЗИЧНИХ ВИШУКУВАНЬ В БУДІВНИЦТВІ

Нормативне забезпечення є невід'ємною частиною будівництва. Відповідно до статті 116 Земельного кодексу України для будівництва об'єктів на земельній ділянці, потрібно щоб було право власності або право користування цією земельною ділянкою. Проєкт землеустрою щодо відведення земельної ділянки, на якій знаходиться об'єкт будівництва або планується будівництво погоджується органом містобудування та архітектури згідно з Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення процедури відведення земельних ділянок та зміни їх цільового призначення».

Перед тим як розпочати будівництво, необхідно дослідити властивості об'єктів середовища і отримати вихідну інформацію для прийняття остаточного рішення. Як зазначено у пп. 3.3. Державних будівельних норм ДБН А.2.1-1-2014 «Інженерні вишукування для будівництва» [1] дані дослідження називаються вишукуваннями і вони поділяються залежно від мети і задач на економічні, соціальні, інженерні тощо. Інженерні вишукування для будівництва поділяються на інженерно-геодезичні, інженерно-геологічні, геотехнічні та інженерно-гідрогеологічні, інженерно-гідрометеорологічні, спеціалізовані, вишукування для раціонального використання навколишнього середовища.

Згідно з пп. 5.1. ДБН [1] мета виконання інженерно-геодезичних вишукувань полягає у тому, щоб отримати інформацію, яка необхідна при:

- територіальному плануванню;
- розробленні ескізного проєкту і техніко-економічного обґрунтування;
- розробленню проєкту і робочої документацію;
- прийнятті закінчених будівництвом об'єктів в експлуатацію і їх експлуатації.

Інженерно-геодезичні вишукування виконуються відповідно до технічного завдання. У завданні вказується цільове призначення робіт, межі та площі ділянки вишукувань, додаткові вимоги замовника щодо підвищеної точності і повноти інженерно-топографічних планів, закладання геодезичних знаків тощо. На основі технічного завдання формується програма виконання робіт. У програмі визначено склад, об'єм, технологію виконання робіт відповідно до класу відповідальності і категорій складності об'єктів будівництва і умов.

Під час інженерно-геодезичних вишукувань відповідно до пп. 5.2. ДБН [1]:

- створюють опорні і знімальні геодезичні мережі, спеціальні геодезичні мережі для будівництва і експлуатації будівель та споруд, інженерно-топографічні плани;
- проводять інженерно-гідрографічні та трасувальні роботи;
- виконують розмічування;
- проводять геодезичний моніторинг будівель і споруд в процесі будівництва та експлуатації;
- виконують виконавче знімання закінчених будівництвом об'єктів та інженерних комунікацій;
- ведуть геодезичні спостереження за небезпечними техногенними та природними процесами тощо.

Відповідно до пп. 5.3. ДБН [1] при інженерно-геодезичних вишукуваннях на етапі будівництва об'єкту створюється геодезична розмічувальна мережа для будівництва, виконується геодезичний контроль точності геометричних параметрів будівель (споруд), а у разі необхідності проводиться геодезичний моніторинг будівель (споруд).

У результаті виконання інженерно-геодезичних вишукувань складають науково-технічний звіт.

Матеріали інженерно-геодезичних вишукувань мають терміни використання. Зокрема інженерно-топографічні плани масштабів 1:5 000, 1:2 000 – 10 років із дати реєстрації (без додаткового оновлення), а для масштабів 1:1 000, 1:500, 1:200 і точніше – 1 рік.

При виконанні інженерно-геодезичних вишукувань геодезичною основою є: державна геодезична мережа (ДГМ); розрядні геодезичні мережі згущення (опорні мережі); зйомочні геодезичні мережі. Оцінка точності планової опорної геодезичної мережі повинна виконуватись за середньоквадратичними похибками (СКП) взаємного положення суміжних пунктів, а нівелірної відповідно за СКП пунктів зазначеної мережі відносно пунктів ДГМ та за нев'язками в ходах та полігонах.

У пп. 5.3. ДБН [1] зазначені:

- загальні вимоги щодо точності планових опорних геодезичних мереж створених методами полігонометрії, триангуляції, трилатерації;
- загальні вимоги щодо точності висотних опорних геодезичних мереж створених методами геометричного нівелювання;
- допустимі середні квадратичні похибки визначення координат пунктів планової зйомочної геодезичної мережі.

Державними будівельними нормами ДБН В.1.3-2:2010 «Система забезпечення точності геометричних параметрів у будівництві. Геодезичні роботи у будівництві» встановлені загальні правила проєктування, виконання і приймання геодезичних робіт.

Згідно із статтею 17 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» геодезичні прилади періодично повіряють, і зокрема після ремонту, в:

- наукових метрологічних центрах, у яких є міжнародно визнані калібрувальні і вимірювальні можливості відповідно до видів і підвидів вимірювань, чи із застосуванням національних еталонів;
- наукових метрологічних центрах, метрологічних центрах та повірочних лабораторіях, які уповноважені проводити повірки даних приладів.

Проаналізувавши нормативне забезпечення щодо інженерно-геодезичних вишукувань, які використовуються в будівництві, виявлено наступне:

- нормативне забезпечення є невід'ємною частиною даних вишукувань;
- за топографічними планами, які одержані в результаті даних вишукувань, виконують проєктування, будівництво та експлуатація інженерних споруд;
- дані вишукування дозволяють комплексно оцінити умови ділянки будівництва, проєктування, безпечної експлуатації об'єктів будівництва, планування територій, геодезичного забезпечення будівництва тощо;
- матеріали даних вишукувань мають терміни використання;
- результатом виконання даних вишукувань є науково-технічний звіт.

Перелік посилань

1. Про затвердження ДБН А.2.1-1-2014 «Інженерні вишукування для будівництва» (Друга редакція): Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 24.03.2014 № 83. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0083858-14#Text> (дата звернення: 10.11.2025).